

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XI. De Ecclesijs Cathedralibus, Metropolitanis, & alijs Canonici Ordinis
collegiatis ante D. Patrem Augustinum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

Quartus recenſetur à Baronio loco allegato ex
 tomo 3. ſub anno 328. num. 22. Sanctus Marti-
 nus Epifcopus Turonenſis, & Sancti Hilarij Pi-
 ſaniienſis diſcipulus, nam de inſtituto regulari
 per Beatum Euſebium Vercellenſem ex Oriente
 in Eccleſiam Occidentalem euecto verba faciens
 inquit: *Quod ipſum praſtauiſſimum vite genui San-
 ctus Martinus Turonenſis Epifcopus et auſuſſit in Gal-
 lia, & Sanctus Auguſtinus in Africa: qui admirabili
 quodam conuexione duo hæc (vt dictum eſt) omnium
 perſeſſiſſima vite genera Clericorum, & Monachorum
 in vnam partem contingentes, tanquam lucidiſſimu
 aſtru, et ſolum Martyres tempore perſecutionis, in pace
 Chriſti eccleſiam exornauerunt.*

Quintus ſubneſcitur Beatus Gaudentius No-
 uarienſis noſter, Beati quidem Euſebij Vercelle-
 ſis peregrinationis ac exilij comes, S. verò Marti-
 ni Turonenſis notarius. Eccleſiæ autem Noua-
 rienſis primus Epifcopus, & Sacri Ordinis apud
 noſtros Sacer. de quo qui Nouarienſis Eccleſiæ
 hiſtoriam tenuit Carolus euſdem Ciuitatis Epi-
 ſcopus lib. 2. in princ. ſateetur, illum & in iuuentu-
 te poſitum ſtudioſè canonicæ vite normam ſecu-
 tum, & ſuum Magiſtrum Euſebium imitatum ſuis
 clericis cum clericaliſibus officijs regularia etiam
 inſtituta iunxiſſe. Hinc Ioannes Philappus Noua-
 rienſis in Chronica lib. 3. cap. 23. *Epifcopatus, in-
 quit, Nouarienſis ſuit Canon. orum Regularium, vt
 apparet in adſcriptis antiquis adhuc extantibus, & inſcri-
 ptum ipſius h. cleſiæ, & Eccleſiæ B. Gaudentij, dictum
 eum in legenda eius, quod ipſe adſcribit per Parochias
 manſeras, & cellas, & pater iſteſus eſt innumerabi-
 lum Clericorum.*

Sextus fuit B. Proicitijs Bergomenſis Eccle-
 ſiæ Archidiaconus & Martyr, qui obiit circa
 annum Chriſti 308. vt ex Epitaphio illius tumulo
 inſcripto notant, qui illius vitam Italico idioma-
 te ſcriptis recens inuulgauit Marius Mutius euſ-
 dem Eccleſiæ Canonicus, & non vulgaris erudi-
 tionis & literaturæ Theologus. De hoc B. Marty-
 re in hiſtoria Eccleſiæ Bergomenſis cuius titulus
 eſt. *De ſanta, & ſerua Bergomenſi vinea ex diuerſis au-
 thentibus, Catholiceque libris, & ſcripturis diligenti
 cura collecta. in prima parte cap. 7. ita legimus: Proie-
 citius primus Bergonus diſciplinus omnis per annos ſeptem,
 menſes ſeu, hanc ſacratiffimam vineam cuſtodit. & ſi-
 bis ſuſcitatos, ſucceſſoresque elegit quadraginta cleri-
 cos, quos ſecundam Regulam, moreſque Apoſolorum viu-
 ent. Hæc ex Epitaphio eius. & ex 3. libro Chriſtiarum
 Domini Ioannis Maria Medulauerſi Canon. R. & ex hi-
 ſtoria ipſius ſcriptæ in lib. 3. cap. 1. & 2. de Antiquitati-
 bus, & geſtibus Diacorum Bergomenſium. Quæ ſi vera
 ſunt, habes euidentiffimè vnde conuincas, non
 primò D. Euſebium Vercellenſem Epifcopum
 in occidentali Eccleſia ſuos clericos regulariter
 viuentes inſtituiſſe, ſed longè ante illum idem in-
 ſtitutum inter Bergomenſes clericos viguiſſe, du-
 raſſe verò in eadem Eccleſia diſciplinam Regu-
 larem ad noſtra ferè tempora inferius ſuo loco*

authenticis documentis offendemus.

Quibus omnibus mea ſententia abſq; vilo du-
 bio Beatus ipſe Ambroſius Mediolanenſis Epi-
 ſcopus, aut eius Archidiaconus Simplicianus ad-
 dendus: tum quòd Mediolanenſem Eccleſiam ab
 initio Regularem fuiſſe infra oſtenſuri ſumus, tū
 quòd ſcribat S. Carolus in Actis Eccleſiæ Medio-
 lanenſis parte 7. in epifſola de translatione S. Sim-
 pliciani, inſtitutionem vite communis Hipponè-
 ſium clericorum à Sympliciano preſbytero pro-
 ſectam, ab eoq; Auguſtinum apprime edoctū: ad
 quem etiam libros de Trinitate poſtmodum Au-
 guſtinus ſcripſit, veluti aurum probas ex aſſectu.
 Omitto D. Proſperum Aquitanum, qui clericis
 Aquitanicis ad communem vitam Apoſolicam
 reformandis maximè laborauit tum exemplo, tū
 etiam ſcripto, vt in 2. libro illius de Vita contem-
 platiua legimus, ac etiam D. Patritium Hyberniæ
 Apoſtolum, qui idem inſtitutum in Eccleſia Hy-
 bernenſium plantauit, quòd D. Auguſtino coæ-
 tanci, aut etiam paulò recentiores fuerint, & Re-
 gularẽ diſciplinam ab ipſo Auguſtino exiſti-
 mentur accepſiſſe.

CAPVT VNDECIMVM.
 De Eccleſijs Cathedralibus, Me-
 tropolitanis, & alijs Canonicis
 Ordinis Collegiatis ante D.
 Patrem Auguſtinum.

Tertium Argumentum ad ean-
 dem veritatem demonſtrandã
 ſumitur ex plerique Collegia-
 tis, Cathedralibus, ac etiã Me-
 tropolitanis clericorum Cano-
 nicorum Eccleſijs, in quibus
 Ordo Canonicus etiam ante

Auguſtini tempora ſumma cum laude florbat,
 nam in primis quod ad Orientales attinet, omnes
 Orientalium Eccleſias viſque ad annum 340. euſ-
 modi inſtitutum retinuiſſe, indicio ſunt, quæ Eu-
 ſebius Caſarienſis lib. 2. cap. 16. in verbis ſuperius
 recitatis, ac etiam cap. 17. ſcribit, cui adſtipulantur
 verba D. Ambroſij Mediolanenſis ſerm. 69. cum
 de reformatione clericorum Eccleſiæ Vercellen-
 ſis per B. Euſebium euſdem Eccleſiæ Antifitrem
 facta ſcribens inquit, illum ſuos clericos inſtar O-
 rientalis Eccleſiæ inſtituiſſe. Verùm vt ad particu-
 lares Eccleſias deſcendamus. Primò certum eſt,
 Eccleſiam Alexandrinam regularem diſciplinam
 per D. Marcum in ea plantatam diutius retinuiſ-
 ſiſſimo verò ſucceſſu temporis labentem per Ma-
 gnum Athanaſium impenſè reparatam, vt in præ-
 cedentibus ex Cardinali Baronio adnotauimus.
 floruit autem D. Athanaſius circa annum Domi-
 ni 350. & circa annum 370. ex hac vita fragili mi-
 grauit ad æternã, ſi eidẽ Baronio fides adhibetur.

174

Alter inter Orientales Ecclesias, in qua per ea tempora Regularis disciplina summa cum laude florabat, fuit Ecclesia ciuitatis Rinochurera, in ea Aegypti provincia, quae Cassotis nuncupatur, ex Nicophoro cuius verba ex lib. 1. Historiae cap. 38. superius sunt recitata.

Tertius fuit Ecclesia Cappadociae, in qua multa Canonicoꝝ in monasterijs degentium collegia extitisse circa tempora Magni Basilij argumento sunt, quae ille cap. 19. de institutis Monasticis ad Canonicos regulari vitam in Monasterijs, siue in Cenobijs degentes, & in Animaduersionibus ad Canonicos & Canonicas delinquentes scribit.

Quarta fuit Ecclesia Babilonensis, non ea, quae fuit in Mesopotamia, vel Assyria, sed in Aegypto constituta, de qua Augustinus Ticiensis noster vir omnimoda Historia peritissim, vt ex libris ea de re ab illo editis conijci potest, lib. 2. Dilucidarij Christianarum Religionum pag. mlii 32. ita scribit: Episcopatus in Babilonia constitutus est per sanctum Antianum discipulum S. Marci, & ibique in praesens viget Ordo Canonici, uel ego ex illis Indiam vidi, & noui, & dilatai sunt per omnem fere Indiam in regno presbyteri Ioannis: & ibi plurimi sunt Episcopatus, Abbatia, Praepositiura, & Prioratus in lingua Chaldaea habent officium, & in Aethyopia similitur florant Canonici Regulares. Et Zacharias Ferrerius Iureconsultus, & Theologus clarissimus in quodam libello de Habitu Canonicoꝝ Regularium ad Leonem X. quilibellus habetur in lib. Indultorum Congregationis nostrae Lateran. in 2. probatione inter alia scribit: Et qui veniunt ex India, dicunt, quod maior pars Ecclesiarum Cathedralium India, imo quasi omnes gubernantur per Canonicos Regulares: quantum ibi adhuc viget in Ecclesijs ille cultus Regularium Clericoꝝ, qui fuit in primitiua Ecclesia: & dicunt, quod omnes illi clerici profertur instituta clericorum secundum regulam B. Augustini. Aduertendum tamen huic auctorem nomine Indiarum intelligere Aethyopiam.

II.

Quod autem spectat ad Ecclesias Occidentales, in primis sacrosancta Lateranen. Basilica, quae omnium Ecclesiarum est princeps, ac mater, & Sedes summi Pontificis, statim vt per B. Syluestrum fuit dedicata, regularibus clericis more Apostolico viuentibus est deputata. Testatq; hanc veritatem Eugenius Papa huius nominis IV. in Bulla superius allegata, per quam ipsos clericos regulares eidem Ecclesiae, tanquam originarios illius restituit. Vt propria, inquit, religio, & dicta Ecclesia originalis ordo, & institutio habeatur. Confirmat Nicolaus V. in alijs literis datis anno 1450. Kal. Ianuar. dicens, Eugenium Papam IV. illius praedecessorem hanc sacrosanct. venerabilem Lateran. Basilicam ad primam eius institutionem, primariumque eius statum, videlicet Canonic. Regularium ex certis tunc expressis causis, post deliberatione prouida, quam cu fratribus suis S. R. E. Cardinalibus habuit diligentem, pro Ecclesiae Dei Ca-

tholicae, fidei Christianae, & Religionis honore, & Saluatoris nostri gloria, publica utilitate, ac dictae Lateranen. Basilicae statu, veneratione, commodis, honore reduxisse, & repositisse.

Parantiq; uetustatis fuit altera Ecclesia in Cimbrate Parthenope, siue Neapoli extructa, & S. Ioannis Maioris titulo nuncupata, de qua, qui Chronicon Neapolitanam exarauit Io. Villani ex vetustissimis illius Ciuitatis manuscriptis, & historijs, & ex illo Ioannes Antonius Summontius in Historia Ciuitatis, & Regni Neapoli lib. 1. pag. mlii 333. haec ad litteram scribit: In Chronica praedicta lib. 1. capite 48. legitur, quod Constantinus Imperator in Sicilia maxima tempestate exagratu, ut vt in apertum via periculum esset ad duellum, ut uult, si in colano ad litus peruenerit, nuntiorum triginta milia ad Ecclesiam in huiusmodi Beati Ioannis Baptista erigendam, cur peccati denuntium affectu addidit ut erat erigendum. Constantia quoque spem Constantini fuit ad votum nuntiorum viginti nullum in Ecclesia Dilectae Virginis, cuius erat deuotissima, ex ita non nuncupauit, cumque in colanes de spoliis applicatis, uel soluerant nam quemadmodum cap. 2. dicitur est, uelatum Adriani templum in honorem Sanctarum Ioannis Baptista, & Luciae Virginis dicauerunt, quod S. Ioannis Maioris modo uocatur, ubi cum maxima sollemnitate, ac ingenti populorum concursu choram seruatur, celebrantur in cuius templi formae opere mox Saluatorum effigies ad iudicium uincensale uenerunt et depraecata templo uero absoluto Canonici Regulares ad diuina officia per soluenda magna redditis tributa sunt inde instituti, ut in suo eiusdem capitulo dicta Chronica habet. Idem ferè legitur in alio libro uetustissimo membranaceo, qui in eodem templo conseruatur, ex Registro Caroli I. extractus anno filiois 1409. iubente Rege Ladislao, in quo haec scripta leguntur: Constantinus Primus Christianus Imperator Neapolim maritimo itinere adueniens, applicuit in regionem sedulo portus, ubi dicitur ad Ripam, ibi fundauit Ecclesiam magnam in testudine opere, & artificio mense, & multo auro, & lapide porphoreo, & abiecit marmoraeo lapide compositam, quae postquam per felle consummata est, per Sanctissimum Syluestrum Papam consecrata est, per quem etiam oratorum S. Mariae de principio dedicatum est. Eandem Ecclesiam S. Ioannis praefatus Constantinus Imperator maximis praesentibus donauit. Haec Summontius loco allegato.

Huic tertio loco subiecti potest Ecclesia Bergomensis, in qua Regulares Clericos more Ierosolimitanae Ecclesiae communiter uiuentes primum sub Harnio, & Viatore Episcopis, exinde sub Proiectio Archidiacono circa annum 300. ac postea tempore B. Ambrosij Mediolanensis Archiepiscopi sub S. Iacobo item Archidiacono, & martyre degisse, uetustissime illius Ecclesiae tabulae testantur, de qua inferius sermo prolixior reddidit.

Quarta fuit Ecclesia Vercellensis, quam à B. Eusebio Vercellensi ad normam instituti Orient-

talij

Ecclie tra reformata, vt fuis clericis cum...
D. Ambrosius Ioannes Molanus, Cardina...
Carolus à Basilica Petri Episcopus...
praecedenti allegati concordat...

Quoniam Mediolanensis, in qua S. August. vix...
Vercellensis discipulus, & exilij Orientalis co...
regulis canonicis instituit, qui etiam...
Parochias fere Diocesis monasteria...
antiquis ciuilem Eccle...

Sicut Nouaricis, quam B. Gaudentius S. Eu...
Vercellensis discipulus, & exilij Orientalis co...
regulis canonicis instituit, qui etiam...
Parochias fere Diocesis monasteria...
antiquis ciuilem Eccle...

Agrippina Aquitanensis, cuius clericos D. Hiero...
Chronico sub anno 378. Olympiade...
Angelorum choros, & agmina lau...
Hermegorum Marci Euangeli...
plurima, interuorum communis vi...
ad oblationem, & deusula...
Atia fecerat retinuit.

Ubi praesentibus per B. Hilarium, ac Nona...
per B. Martinum Episcopos inlli...
praecedenti dicitur fuit.

Quoniam quibus postquam adiecio Augustus...
Genitricis Dei Maris Babil...

Ante tuos vultus sum
Presbyterum Poncas,
XIII. Cal. Iulij. mundo

Quod quidem Epitaphium idem Doctor Mi...
Marianus in ea interpretatus, Ego Poncas...
genere Roncas, qui scripsi Mo...
Lego, seu Statuta, siue Regulas con...
viam presbyterorum, huic...
sum primus à B. Virgo...
vultus, siue in conspectu facilli tui...
Christiano sepultus sum: non more

Hic Leuita puer Laure...
In Iulias Idus migravit
bis CX quater abf...

Quoniam planu habent sensum excepto vlt...
penas chiereter xignaticus A va...
explicationes, potest enim explicari, vt...
quod Modò, vel Millefimo, vel...
debita mensura seruetur,
Mundo, & sic erit sensus: Lau...
Leuita hic est conuulatus, cuius

spiri...
sub...
sepe...
char...
puls...
I...
Ecc...
fun

talis Ecclesie ita reformatam, vt suis clericis cum officijs clericibus instituta monachorum adiungeret, D. Ambrosius, Ioannes Molanus, Cardinalis Baronius, Carolus à Basilica Petri Episcopus Nouariensis cap. præcedenti allegati concorditer affirmant.

Quinta Mediolanensis, in qua S. August. vitæ regularis institutum didicit, quod in Africa suis clericis tum in monasterio Ecclesie Parochialis, tum in Episcopatu adiunxit, vt superius non femel obseruatum fuit.

Sexta Nouariensis, quam B. Gaudentius S. Eusebij Vercellensis discipulus, & exilij Orientalis comes iuxta regulas canonicas instituit, qui etiam per omnes Parochias suæ Diocesis monasteria clericalia plantauit, vt ex antiquis eiusdem Ecclesie tabulis habemus.

Septima Aquilensis, cuius clericos D. Hieronymus in Chronico sub anno 378. Olympiade 289. tanquam Angelorum choros, & stigmata laudat, que per B. Hermagoram Marci Euangelistæ discipulam plantata institutum communis vitæ Apostolicæ vsque ad obsidionem, & deaflationem, sub impijssimo Atila secotam retinuit.

Octaua Præturiensis per B. Hilarium, ac Nona Turonensis per B. Martinum Episcopos instituta, quemadmodum c. p. præcedenti dictum fuit.

III. **Q**uibus omnibus postremam adiecit Augustissimam præcellæ Genitricis Dei Mariæ Basilicam Casaraugustianam de Columna vulgo de Pilari nuncupatam primam in honorem Dei, & ipsius B. Virginis ex omnibus orbis Ecclesijs à Dno Iacobo Zebedæi filio, & Christi Saluatoris Apostolo ædificatam, de qua Ecclesia multa inferius ex instituto dicenda sunt. Sed quod ad præsens institutum attinet, cum ab ipsomet Christi Apostolo fuerit fundata, nulli dubium esse potest, eam illis legibus, & forma viuendi institutam, quæ Petrus, & ceteri Apostoli suis discipulis, & clericis à se instituta tradebant, & quam D. Clemens apud omnes clericos vsque ad sua tempora retentam fatetur dicto cap. Scimus. 12. q. 1. Libet autem in huius sententiæ confirmationem illud recensere, quod referunt Illustrissimus & Excellentissimus Legum Doctor, & Regij Aragonensium Magistratus Præf. Michael Martinez de Villari, in proprio libro de hac ipsa re anno 1609. edito, nec non Reuerendus admodum Pater, & sacre Theologice Lector Frater Didacus Murillo Seraphici Ordinis Regularis obseruantie apud Aragonis Prædicator, in suo libro de Miraculosa fundatione facelli Beate Mariæ de Pilari cap. 14. Reperta nimirum sub anno 1608. in eadem æde Beate Mariæ tria vetustissima sepulchra cum suis inscriptionibus siue epitaphijs, in quorum primo cadaver vnus nomine Poncas reperitum cum illiusmodi inscriptione.

**Ante tuos vultus sum primus ritè sepultus
Presbyterum Poncas, scripsi moralia, Roncas
XIII. Cal. Iulij. mundo me Christus ade.**

Quod quidem Epitaphium idem Doctor Michael Martinez ita est interpretatus, Ego Poncas cognomento vel genere Roncas, qui scripsi Moralia, id est Leges, seu Statuta, siue Regulas componendi mores, & vitam presbyterorum, huic Ecclesie famulantiū, sum primus à B. Virgo, qui ante tuos vultus, siue in conspectu facelli tui, & more Christiano sepultus sum: non more

Gentilium: contigit hoc XIII. Cal. Iulij, quo tempore Christus me huic mundo ademit, quod quo anno acciderit, cum ex inscriptione minimè eliciatur, deducit ille ex fundatione eiusdem Ecclesie quinque mensibus post dictam fundationem accidisse.

In secunda verò inuentum est cadaver Leuitæ nomine Laurentij cum hoc epitaphio.

**Hic Leuita puer Laurentius est tumultatus,
In Iulias Idus migravit spiritus huius.
M bis C X quater absque sub anno.**

Qui versus planè habent sensum excepto vltimo, cuius primus character ænigmaticus M variis habet explicationes, potest enim explicari, vt significet idem, quod Modò, vel Millefimo, vel Mundo. Sed vt versus debita mensura seruetur, videtur legendum, Mundo, & sic erit sensus: Laurentius puer Leuita hic est tumultatus, cuius

spiritus migravit ex hoc mundo Idibus Iulij, qui sub annis bis centum, & decem sublati quatuor sepulturam accepit, quamquam idem Doctor Michael Martinez illum sub anno Christi 196. sepulturam accepisse interpretetur.

Demum in tertio sepulchro duodecim illius Ecclesie Canonicorum ossa cum hoc epitaphio sunt adiuuenta.

194

